

НАСОКИ ЗА ОПТИМИЗИРАНЕ СЧЕТОВОДНОТО ОТЧИТАНЕ НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА ПО СМЕТКИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ В БАНКИТЕ

Ас. д-р Ради Стефчов Димитров

Резюме: С изследване на приложимите модели за счетоводно отчитане на средствата на публичния сектор в банките се констатира, че е необходимо постигането на по-голямо съответствие между съдържанието на конкретния отчетен обект с установените от счетоводната теория, практика и законодателство дефиниции. Научната разработка представя рационални възможности за оптимизиране отчитането на паричните средства на бюджетните организации в банките чрез приложение на подходяща система от счетоводни сметки.

Ключови думи: бюджетни организации, банкови сметки, синтетични счетоводни сметки, привлечен капитал, парични средства.

JEL: M 41.

Увод

Промените, наложени от *Закона за публичните финанси*¹ (ЗПФ) и въведените съвместни указания на Българската народна банка (БНБ) и Министерството на финансите (МФ) по отношение банковото обслужване на бюджетните организации, засягат отчитането на парич-

¹ Обн. ДВ, бр. 15 от 15 февруари 2013 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 43 от 7 юни 2016 г.

НАСОКИ ЗА ОПТИМИЗИРАНЕ СЧЕТОВОДНОТО ОТЧИТАНЕ ...

ните средства по банкови сметки на организациите от публичния сектор. Преструктурирането на индивидуалния банков сметкоплан следва да подобри организацията и технологията за счетоводно третиране на посочените отчетни обекти в информационната система на банките.

Обект на настоящата разработка е счетоводното отчитане на привлечените средства по банкови сметки на бюджетните организации в търговските банки.

Предмет на изследване е организацията на индивидуалния сметкоплан на търговските банки в частта на предвидените счетоводни сметки за отчитане на паричните средства по банкови сметки на организации от публичния сектор.

Основната цел е да се очертаят рационални насоки за оптимизиране на счетоводното отчитане на паричните средства на бюджетните организации чрез реструктуриране на индивидуалния банков сметкоплан.

Поддържаната **изследователска теза** в разработката е: *прилагането на подходяща номенклатура от синтетични счетоводни сметки за отчитане на паричните средства на бюджетните организации следва да оптимизира цялостната организация на отчетния процес в банките, с което ще се постигне подобряване качеството на информационното осигуряване на акумулираните и разходваните средства от публичния сектор.*

Настоящото научно изследване се ограничава до предлагането на насоки за оптимизиране на индивидуалния сметкоплан на търговските банки по отношение на сметките за отчитане на привлечените парични средства на бюджетните организации у нас.

Разработката е съобразена с постановките на действащото национално законодателство към 1 декември 2017 г.

I. Актуално състояние на отчетността на паричните средства по сметки на бюджетни организации в банките

По своята същност банковото обслужване на клиентски сметки включва: откриване, водене и закриване, както и извършване на платежни операции (в това число внасяне и теглене в брой), съгласно

правилата на сключеното договорно споразумение между банката и съответния титуляр. **Актуалността** на настоящото изследване се обосновава от постановките на чл. 151, ал. 1 от ЗПФ. Посочената разпоредба гласи, че: „Обслужването на банковите сметки и плащанията на бюджетните организации се осъществява от Българската народна банка и от банките по ред и начин, определени със съвместни указания на министъра на финансите и на управителя на Българската народна банка.“ (Закон за публичните финанси, 2013, чл. 151., ал. 1.). При обслужването на сметки на бюджетни организации българското законодателство предвижда допълнителни условия и ограничения на титулярите им и също така специални правила за отчетността по тях в отделните банков звена.

Стопанските операции с привлечени парични средства по сметки на бюджетни организации се класифицират към пасивните банков операции. Според **Васил Меразчиев**: „В преобладаващата си част пасивните банков операции са операции по акумулирането на парични средства.“ (Меразчиев, Ималова, & Вечев, Банково посредничество (счетоводни аспекти), 2012, стр. 19). За акумулираните публични финанси по банковите сметки на бюджетните организации се изисква отчетност, която да съответства на потребностите на органите за управление и мониторинг на държавната и местните власти. В зависимост от целта и източника на предоставяне паричните средства по банковите сметки на бюджетни организации могат да се класифицират на:

- бюджетни средства, свързани изцяло с постъпленията и плащанията по бюджета на конкретната организация;
- средства от Европейския съюз (ЕС), чрез които се изпълняват проекти, финансирани чрез програмите към европейските фондове;
- чужди средства, които са свързани с „...получаване, съхраняване, разпределяне и разходване от бюджетните организации на чужди средства.“ (Закон за публичните финанси, 2013, чл. 9, ал. 2), които нямат характер на бюджетни средства и на средства от ЕС.

НАСОКИ ЗА ОПТИМИЗИРАНЕ СЧЕТОВОДНОТО ОТЧИТАНЕ ...

От гледна точка на банковото обслужване чрез акумулираните средства по сметки на организации от публичния сектор се извършват различни плащания, които също подлежат на непрекъснат контрол. Подобни плащания в по-голямата си част са свързани с посредническите банкови операции, така както бюджетната организация инициира превод на парични средства от своята банкова сметка по банковата сметка на друго физическо и/или юридическо лице. От друга страна, получените в полза на конкретната организация от публичния сектор суми по банковата сметка под формата на: бюджетни трансфери от държавни и местни органи на управление, администратори на средства от ЕС, вземания от контрагенти и други също представляват част от посредническите банкови операции.

Като цяло предназначението на банковите сметки на бюджетни организации е свързано с акумулирането на средства по бюджета, програмите към фондовете на ЕС и други дейности, с които се извършват различни плащания към сметки на физически и/или юридически лица (в това число и други бюджетни организации).

По смисъла на разпоредбите на т. 9.2.1. от *Указание на БНБ и МФ № 03-13009 за обслужване на сметки на бюджетни организации и бюджетни плащания* „БНБ и банките могат да откриват на бюджетна организация банкови сметки за съхранение на средства и извършване на плащания от:

- бюджета на съответната бюджетна организация;
- средства от Европейския съюз по чл. 8 от ЗПФ;
- чужди средства по чл. 9 от ЗПФ;
- администратори на публични вземания.“ (Указание на БНБ и МФ № 03-13009 за обслужване на сметки на бюджетни организации и бюджетни плащания, 2016, т. 9.2.1).

Съгласно посочения подзаконов нормативен акт *банковите сметки за съхранение на средства и извършване на плащания от бюджета на съответната бюджетна организация* са „сметки на разпоредители с бюджет“, чието предназначение е „...за събиране, разходване, съхраняване и отчитане на средства на бюджета на бюджетната организация...“ (Указание на БНБ и МФ № 03-13009 за

обслужване на сметки на бюджетни организации и бюджетни плащания, 2016, т. 8.19).

Банковите сметки за съхранение на средства и извършване на плащания със средства от ЕС също представляват „сметки на разпоредители с бюджет“. *Сметките за средства от ЕС* са свързани с получаването, разходването и като цяло управлението на средствата, финансирани по оперативните програми към Европейските структурни и инвестиционни фондове. *Банковите сметки за съхранение на средства и извършване на плащания с чужди средства* са предназначени за акумулиране, съхранение и разходване на парични средства, които не представляват бюджетни ресурси и средства от ЕС. Посочените банкови сметки могат да се водят както в левове, така и в чуждестранна валута. Аналитичното отчитане към тях може да се организира в зависимост от предназначението на самите сметки.

Съгласно параграфите на *Указание на БНБ и МФ № 03-13009 за обслужване на сметки на бюджетни организации и бюджетни плащания* „сметките на разпоредителите с бюджет“ могат да бъдат:

- *сметки за наличности*, чието предназначение е „...съхраняване на средства за касови операции в брой, закупуване на чуждестранна валута и други операции, определени от МФ и която е с режим на периодично служебно централизиране (зануляване) от обслужващата банка към определена от МФ сметка в БНБ.“ (Указание на БНБ и МФ № 03-13009 за обслужване на сметки на бюджетни организации и бюджетни плащания, 2016, т. 8.18);
- *транзитни сметки* с предназначение „...събиране на левови постъпления, които са с режим на текущо служебно централизиране (зануляване) от обслужващата банка към определена от МФ сметка в БНБ.“ (Указание на БНБ и МФ № 03-13009 за обслужване на сметки на бюджетни организации и бюджетни плащания, 2016, т. 8.21).

Коренно различен е характерът на *банкови сметки за съхранение на средства и извършване на плащания от администратори на публични вземания*. Тяхното предназначение е: „...събиране на левови постъпления, които са с режим на текущо служебно централизи-

НАСОКИ ЗА ОПТИМИЗИРАНЕ СЧЕТОВОДНОТО ОТЧИТАНЕ ...

ране (зануляване) от обслужващата банка към определена от МФ сметка в БНБ“ (Указание на БНБ и МФ № 03-13009 за обслужване на сметки на бюджетни организации и бюджетни плащания, 2016, т. 8.20).

Основен мотив, който също е в основата на настоящата разработка, представлява действащият модел за счетоводно отчитане на посочените по-горе текущи банкови сметки на бюджетните организации. Голяма част от търговските банки у нас прилагат индивидуален сметкоплан, който е разработен на база Националния сметкоплан (Обн. ДВ, бр. 36 от 31 март 1998 г., отм. ДВ, бр. 22 от 27 февруари 2002 г.)². В индивидуалния банков сметкоплан са предвидени следните подгрупи синтетични счетоводни сметки за отчитане на паричните средства на бюджетните организации:

- *подгрупа 172 Набирателни сметки на бюджетни предприятия в левове;*
- *подгрупа 176 Текущи сметки на бюджетни предприятия в левове;*
- *подгрупа 182 Набирателни сметки на бюджетни предприятия във валута;*
- *подгрупа 186 Текущи (извънбюджетни) сметки на бюджетни предприятия във валута;*
- *подгрупа 187 Бюджетни сметки на бюджетни предприятия във валута (Национален сметкоплан, 1998).*

Банковият сметкоплан предвижда към посочените подгрупи следната структура от синтетични сметки за регистриране на входящите и изходящите парични потоци на организации от публичния сектор, в това число на: републиканския бюджет, министерства и ведомства, областни администрации, местни бюджети, държавно обществено осигуряване, други осигурителни организации, съдебната система, данъчната администрация, митническата администрация, държавните

² Констатацията на автора е направена въз основа на практически проучвания на приложимия сметкоплан на действащи у нас търговски банки. Поради конфиденциалността на информацията и спазването на разпоредбите на глава осма от *Закона за кредитните институции* (Закон за кредитните институции, 2006), не се споменават съответните банки.

висши училища (ДВУ), Българската академия на науките (БАН) и други.

Предназначението на представените сметки е за отчитане на наличните публични средства. Счетоводните сметки са с характер на пасивни сметки. Кредитират се при увеличение на наличността по тях посредством касов и/или безкасов превод на финансови средства. Дебитират се при отчитане намалението на авоарите им чрез теглене в брой, изходящи парични преводи и централизиране на средства към сметки в БНБ.

Следва да се подчертае, че посочените подгрупи синтетични счетоводни сметки не съответстват на разпоредбите на действащите указания, правила и разпоредби на БНБ и МФ по отношение на отчетността и плащанията по банковите сметки на бюджетните организации. В този ред *Указание на БНБ и МФ № 03-13009 за обслужване на сметки на бюджетни организации и бюджетни плащания* не включва в постановките си „набирателните“ сметки, което означава, че предложената подгрупа синтетични сметки на бюджетни предприятия не е съобразена с регламентите на нормативния акт. От друга страна, с въвеждането на ЗПФ и прилагането на *Указание на МФ ДДС № 14/30.12.2013 г. относно Сметкоплан на бюджетните организации* се премахва понятието „извънбюджетните сметки и фондове“, което се замества със „сметки за средства от ЕС“ и „чужди средства“ (Указание на МФ ДДС № 14/30.12.2013 г. относно: Сметкоплан на бюджетните организации, 2013, т. т. 12. – 14.). Въз основа на представеното в индивидуалния сметкоплан на банките на мястото на „извънбюджетните“ сметки следва да бъдат добавени такива за отчитане на средствата от ЕС и чуждите средства.

Други подгрупи счетоводни сметки, по които се отчитат входящите и изходящите парични потоци на организациите от публичния сектор, съгласно индивидуалния банков сметкоплан, са:

- *подгрупа 630 Разходи от бюджета на бюджетни предприятия;*
- *подгрупа 634 Извънбюджетни разходи на бюджетни предприятия;*

НАСОКИ ЗА ОПТИМИЗИРАНЕ СЧЕТОВОДНОТО ОТЧИТАНЕ ...

- *подгрупа 730 Приходи по бюджета на бюджетни предприятия;*
- *подгрупа 734 Извънбюджетни приходи на бюджетни предприятия.*

По посочените подгрупи синтетични сметки се отчитат бюджетните и извънбюджетните разходи и приходи на Централния бюджет, министерства и ведомства, областни администрации, местните бюджети, Националният осигурителен институт (НОИ), др. осигурителни организации, съдебната система, ДВУ и БАН и др., както и средства от/по бюджета на Държавното обществено осигуряване.

Сметките за отчитане на разходи са с характер на активни сметки. Дебитират се при извършване на плащане от бюджетната, съответно небюджетната, дейност към контрагенти. Кредитират се срещу дебитиране на сметката за наличности при отчитане намалението на публичните средства.

Сметките за отчитане на приходи са с характер на пасивни сметки. Кредитират се при постъпване на прихода от публични вземания. Дебитират се при централизирането му към сметка на Централния, местните и/или др. (на съдебната, осигурителната, образователната и т.н. системи) бюджети или към сметки за отчитане на постъпленията с небюджетен характер.

Към изброените подгрупи счетоводни сметки за отчитане на паричните средства по бюджета на бюджетните организации в банките се включва и *сметка 7311 Разпределяеми приходи на Републиканския и местните бюджети*. Тя също е с характер на пасивна сметка. По оборотите на счетоводната сметка се извършва разпределение на приходите, една част от които следва да се централизират по сметка на Централния бюджет в БНБ, а друга част да останат на разпореждане на организацията – титуляр на сметката, или да се прехвърлят по сметка за наличности на същата и/или на друга бюджетна организация.

Следва да се подчертае, че банковите сметки за отчитане на реализираните разходи и акумулираните приходи на бюджетните организации от *Раздел 6 Сметки за разходи* и *Раздел 7 Сметки за приходи* от номенклатурата на индивидуалния банков сметкоплан не съ-

ответстват на постановките, заложените в *Концептуалната рамка на Международните стандарти за финансово отчитане*³. Първо, предназначението на синтетичните сметки е за отчитане на привлечен капитал, който е на разпореждане от бюджетните организации, а не е за отчитане на приходи и разходи в полза на банката. Второ, тези сметки не съответстват на определенията за приходи и разходи, посочени в § 4.29. – § 4.35. от *Концептуалната рамка на Международните стандарти за финансово отчитане*, както и на постановките за признаване на приходи и разходи, съгласно § 4.47. – § 4.53. на същата концептуална рамка (Регламент (ЕО) № 1126/2008 на Комисията от 3 ноември 2008 г.⁴, 2008).

Поради тези причини авторът поддържа тезата, че следва да се оптимизира индивидуалният сметкоплан на банките, като в *Раздел 1 Сметки за капитали* се предвидят банкови сметки на бюджетни организации за отчитане на бюджетните средства, средствата от ЕС, чуждите средства и администрираните публичния вземания. Аргументът на изложената теза е, че характерът и предназначението на посочените сметки е за отчитане на привлечен капитал, а мястото им в сметкоплана е именно в споменатия раздел. Посоченото, от своя страна, би довело до подобряване качеството на информацията при съставянето на финансовите отчети на банките, проследяването на информация за усвояването, разходването и управлението на публичните средства от отделните бюджетни организации, а оттам и подпомагане на основните функции на Системата за електронни бюджетни разплащания (СЕБРА)⁵.

³ Банките в България извършват своята отчетност на база Международните стандарти за финансово отчитане.

⁴ Регламент (ЕО) № 1126/2008 на Комисията от 3 ноември 2008 година за приемане на някои международни счетоводни стандарти в съответствие с Регламент (ЕО) № 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета

⁵ Съгласно т. 8.15. от *Указание на БНБ и МФ № 03-13009 за обслужване на сметки на бюджетни организации и бюджетни плащания* СЕБРА е „...система за наблюдение на иницирираните плащания от включените в нея бюджетни организации и управление на плащанията в рамките на предварително зададени лимити. СЕБРА може да се използва и за плащания от централния бюджет, от сметки за средства от Европейския съюз, от сметки за чужди средства, за възстановяване на надвнесени приходи от администратори

II. Възможности за оптимизиране счетоводното отчитане на паричните средства по банкови сметки на бюджетни организации

Настоящата част от разработката представя възможностите за оптимизиране на отчетния процес на паричните средства по сметки на бюджетни организации в банките чрез предложения за допълнение и реструктуриране на индивидуалния банков сметкоплан. С актуализиране структурата на сметкоплана на банките чрез добавяне и реструктуриране на счетоводни подгрупи и синтетични сметки може да се достигне ниво на отчетния процес, при което се предоставя достатъчно систематизирана, адекватна и обективна информация за целите на изготвянето на финансовите отчети, за осъществяването на анализ на отчетните данни, както и за потребностите на ръководните, надзорните и контролните органи.

В следващите редове от изследването са представени виждания на автора, с чието постигане е възможно разрешаването на следните задачи:

- ✓ оптимизиране от гледна точка на счетоводната теория и практика на отчитането на паричните средства по банкови сметки на бюджетни организации;
- ✓ улесняване дейността на надзорните и контролните органи, имащи отношение към усвояването и управлението на публичните средства, в това число: бюджетни средства, средства от ЕС и чужди средства на разпореждане от организациите от публичния сектор;
- ✓ постигане на законосъобразност и целесъобразност при администриране на публичните финанси по банковите сметки на бюджетни организации в банковата система.

на публични вземания, както и в случаите на плащания съгласно чл. 154, ал. 15 и чл. 156 от ЗПФ. СЕБРА не е платежна система по смисъла на чл. 79 от *Закона за платежните услуги и платежните системи*“ (Указание на БНБ и МФ № 03-13009 за обслужване на сметки на бюджетни организации и бюджетни плащания, 2016, т. 8.15).

Оптимизирането на процеса по счетоводно отчитане на паричните средства по сметките на бюджетни организации е свързано с обособяване на подходяща структура от синтетични счетоводни сметки в индивидуалния банков сметкоплан, отговаряща на постановките на т. 9.2.1. от *Указание на БНБ и МФ № 03-13009 за обслужване на сметки на бюджетни организации и бюджетни плащания*.

Първо, за счетоводното отчитане на **банковите сметки за съхранение на средства и извършване на плащания от бюджета** на отделните структури на бюджетните организации може да се предвиди в индивидуалния банков сметкоплан **подгрупа 172 Текущи бюджетни сметки в левове**, както предлага **Васил Меразчиев** (Меразчиев, 2007) . Към тази подгрупа следва да се обособят следните синтетични счетоводни сметки с четириразряден шифър:

- *сметка 1721 Текущи бюджетни сметки на Централния бюджет в левове;*
- *сметка 1722 Текущи бюджетни сметки на министерства и ведомства в левове;*
- *сметка 1723 Текущи бюджетни сметки на областните администрации в левове;*
- *сметка 1724 Текущи бюджетни сметки на общините в левове;*
- *сметка 1725 Текущи бюджетни сметки на Националния осигурителен институт в левове;*
- *сметка 1726 Текущи бюджетни сметки на Националната здравноосигурителна каса в левове;*
- *сметка 1727 Текущи бюджетни сметки на съдебната система в левове;*
- *сметка 1728 Текущи бюджетни сметки на Държавни висши училища, Българска академия на науките, Българска национална телевизия, Българско национално радио, Българска телеграфна агенция в левове;*
- *сметка 1729 Текущи бюджетни сметки на други бюджетни организации в левове.*

Аналитичното отчитане към предложените банкови сметки може да се организира в зависимост от тяхното предназначение. Съг-

НАСОКИ ЗА ОПТИМИЗИРАНЕ СЧЕТОВОДНОТО ОТЧИТАНЕ ...

ласно параграфите на *Указание на БНБ и МФ № 03-13009 за обслужване на сметки на бюджетни организации и бюджетни плащания* могат да се открият аналитични партии „сметки за наличности“ и „транзитни сметки“. Чрез синтетичните и аналитичните счетоводни сметки могат да се отчитат както текущите наличности на съответната бюджетна организация, така и разходите по бюджетната и небюджетната ѝ дейност.

Текущите бюджетни сметки се водят само в национална валута, което предопределя, че не е необходимо да се предвиждат валутни сметки в банковия сметкоплан за отчитането на бюджетни средства.

Второ, счетоводното отчитане на финансовата подкрепа от ЕС в полза на бюджетните организации в банките може да се осъществи чрез самостоятелно обособена **подгрупа 173 Текущи сметки на бюджетни организации за средства от ЕС в левове**, към която да се предвиди следната структура от синтетични сметки:

- *сметка 1731 Текущи сметки за средства от ЕС на дирекция „Национален фонд“ в левове;*
- *сметка 1732 Текущи сметки за средства от ЕС на Разплащателна агенция към Държавен фонд „Земеделие“ в левове;*
- *сметка 1733 Текущи сметки за средства от ЕС на управляващи органи/ междинни звена в левове;*
- *сметка 1734 Текущи сметки за средства от ЕС на общините в левове;*
- *сметка 1739 Текущи сметки за средства от ЕС на други бюджетни организации в левове.*

Според действащите разпоредби на *Указания на МФ ДДС № 06/04.04.2008 г.*, *ДДС № 07/04.04.2008 г.* и *ДДС № 08/04.04.2008 г.* само общините – бенефициенти имат право да откриват банкови сметки за управление на средствата от еврофондовете. Други, които имат право да се разпореждат с подобни сметки, са Дирекция „Национален фонд“ към структурата на МФ и Разплащателна агенция към

Държавен фонд „Земеделие“, които са сертифициращите органи⁶ на европейските средства за България, както и органите, осъществяващи прякото управление и мониторинга на отделните оперативни програми – управляващи органи и междинни звена. Останалите бюджетни организации усвояват и разходват средствата от ЕС чрез текущата си бюджетна сметка.

Общините – бенефициенти и техните подведомствени разпоредители с бюджет имат право да открият и водят една сметка за усвояване и разходване на средствата, администрирани от дирекция „Национален фонд“, и една за администрираните от Разплащателна агенция към Държавен фонд „Земеделие“ средства. На тази основа може да се предвиди и аналитичната отчетност към представените по-горе сметки.

Следва да се отбележи, че представените сметки се водят само в местна валута, което означава, че в индивидуалния сметкоплан на банките не е нужно да се обособява идентична подгрупа сметки във валута.

Трето, по банковите сметки за чужди средства на бюджетните организации се отчитат постъпилите парични средства от „...съдебните гаранции, гаранциите за обезпечаване на временен внос, депозитите за участие в конкурси и търгове, други гаранции, депозити и средства, временно съхранявани от бюджетната организация за сметка на други лица, включително събиране, разходване или временно съхраняване на средства за сметка на бюджети или на сметки за средства от Европейския съюз.“ (Закон за публичните финанси, 2013, Допълнителна разпоредба, т. 42).

Изброените отчетни обекти могат да се отчитат чрез обособена в индивидуалния банков сметкоплан подгрупа от синтетични счетоводни сметки **174 Текущи сметки на бюджетни организации за чужди средства в левове**, която да е със следната примерна структура:

⁶ Сертифициращ орган е институция от публичния сектор, която е отговорна за получаването, разпределението, управлението и мониторинга на средствата от ЕС.

НАСОКИ ЗА ОПТИМИЗИРАНЕ СЧЕТОВОДНОТО ОТЧИТАНЕ ...

- *сметка 1741 Текущи сметки за чужди средства на Централния бюджет в левове;*
- *сметка 1742 Текущи сметки за чужди средства на министерства и ведомства в левове;*
- *сметка 1743 Текущи сметки за чужди средства на областните администрации в левове*
- *сметка 1744 Текущи сметки за чужди средства на общините в левове;*
- *сметка 1745 Текущи сметки за чужди средства на Националния осигурителен институт в левове;*
- *сметка 1746 Текущи сметки за чужди средства на Националната здравноосигурителна каса в левове;*
- *сметка 1747 Текущи сметки за чужди средства на съдебната система в левове;*
- *сметка 1748 Текущи сметки за чужди средства на Държавни висши училища, Българска академия на науките, Българска национална телевизия, Българско национално радио, Българска телеграфна агенция в левове;*
- *сметка 1749 Текущи сметки за чужди средства на други бюджетни организации в левове.*

Очертаните сметки за чужди средства в левове се разкриват при възникнала необходимост. Средствата по тези сметки постъпват и се разходват в съответствие с нормативните изисквания на МФ и БНБ. Бюджетните организации имат право да открият по една подобна банкова сметка. Изключения за откриване на допълнителни сметки се допускат след изрично разрешение на МФ.

Аналитичното отчитане по сметките от *подгрупа 174 Текущи сметки на бюджетни организации за чужди средства в левове* може да се организира според вида, предназначението, източника и т.н. на чуждите средства.

Организациите от публичния сектор могат да откриват и текущи сметки за чужди средства във валута, като за целта може да се предвиди ***подгрупа 184 Текущи сметки за чужди във валута***, която да е с аналогична структура на ***подгрупа 174 Текущи сметки за чужди в левове***.

Четвърто, за целите на обслужващата администратора на публични вземания търговска банка към индивидуалния банков сметкоплан може да се открие **подгрупа 175 Текущи сметки за администриране на публични вземания в левове**, която да притежава следната примерна структура:

- *сметка 1751 Текущи сметки за администриране на публични вземания на Централния бюджет в левове;*
- *сметка 1752 Текущи сметки за администриране на публични вземания на министерства и ведомства в левове;*
- *сметка 1753 Текущи сметки за администриране на публични вземания на общините в левове;*
- *сметка 1754 Текущи сметки за администриране на публични вземания на Националния осигурителен институт в левове;*
- *сметка 1755 Текущи сметки за администриране на публични вземания на Националната здравноосигурителна каса в левове;*
- *сметка 1756 Текущи сметки за администриране на публични вземания на съдебната система в левове;*
- *сметка 1759 Текущи сметки за администриране на публични вземания на други бюджетни организации в левове.*

По тези сметки се отчитат както касовите приходи от данъци, мита и такси, администрирани от Националната агенция за приходите, Агенция „Митници“, общинските звена за „Местни данъци и такси“ чрез техните подразделения, така и приходите от държавни такси в полза на министерства и ведомства, публичните вземания на съдебната система, събраните осигурителни вноски за Държавно обществено осигуряване и здравеопазване и т.н. Банковите сметки се водят само в национална валута.

Аналитичната отчетност по очертаните синтетични сметки, от една страна, може да се организира в зависимост от вида на публичното вземане, респективно вида на бюджетния приход (данъчен, неданъчен) в полза на конкретното бюджетно предприятие. От друга страна, следва да се предвидят аналитични партии за отчитане на администрираните публични вземания, които подлежат на разпределение между конкретната бюджетна организация – титуляр на смет-

НАСОКИ ЗА ОПТИМИЗИРАНЕ СЧЕТОВОДНОТО ОТЧИТАНЕ ...

ката, и Централния бюджет и/или бюджетите на други организации от публичния сектор.

Предложената структура от подгрупи синтетични счетоводни сметки за отчитане на паричните средства на бюджетните организации в банките е **пасивна**. Кредитират се при регистриране на увеличението на привлечените средства под формата на внасяне на суми в брой, входящи парични преводи и получаване на лихви. Дебитират се при отчитане намалението на привлечените средства на бюджетните организации, което се изразява в теглене на суми в брой, изходящи парични преводи, централизиране на средствата към сметки в БНБ и плащане на такси за банково обслужване. Чрез организиране на подходяща аналитична отчетност към синтетичните сметки за отчитане на паричните средства на бюджетните организации банките постигат оптимизация на информационното осигуряване на текущото и периодичното счетоводно отчитане, което води и до подобряване качеството на счетоводната информация, представяна във финансовите отчети.

С представените възможности за оптимизиране отчитането на паричните средства на бюджетните организации в банките чрез предложените пасивни сметки се постига по-голямо съответствие между съдържанието на отчетния обект и установените от счетоводната теория, практика и законодателство дефиниции. Също така отчетността на тези средства на синтетично и аналитично ниво е пряко обвързана и с извършването на по-ефективни процеси по надзор и контрол от страна на банките, чрез което се осъществява по-тясно сътрудничество между обслужващите банки, бюджетните организации и органите по надзор и контрол.

Заклучение

Очертаните подгрупи счетоводни сметки за отчитане на паричните средства на бюджетните организации в банките следва да подпомогнат разходването, управлението и мониторинга на средствата на публичния сектор. С въвеждането на отделни подгрупи банкови

сметки, по които да се разпореждат отделните бюджетни организации с полагащите им се бюджетни средства, средства от ЕС, чужди средства и администрирани публични вземания, се цели постигането на яснота и детайлизация за всеки един лев, получени и разходвани публични ресурси. Последното от своя страна предполага усъвършенстване на функциите на СЕБРА и подобряване работата на банковия надзор и контрола от страна на БНБ, МФ и Сметната палата по отношение на разходването на публичните парични средства.

Възможностите за оптимизиране счетоводното отчитане на паричните средства по сметки на бюджетни организации в банките не се изчерпват дотук. Развитието на електронните и комуникационните технологии в днешно време допринася за усъвършенстване на информационното осигуряване, в това число и на генерираната счетоводна информация в банките. Посоченото предполага и непрекъснато разработване на по-усъвършенствани модели за счетоводно отчитане на отделните отчетни обекти в банковите звена.

Използвани източници

- Закон за кредитните институции, Обн. ДВ, бр. 59 от 21 юли 2006 г., посл. изм. и доп. ДВ, бр. 63 от 4 август 2017 г. (21 юли 2006 г.). Извлечено от <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135532723>
- Закон за платежните услуги и платежните системи, Обн. ДВ, бр. 23 от 27 март 2009 г., посл. изм. и доп. ДВ бр. 95 от 29 ноември 2016 г. (27 март 2009 г.). Извлечено от http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_law/laws_payment_services_bg.pdf
- Закон за публичните финанси, Обн. ДВ, бр. 15 от 15 февруари 2013 г., посл. изм. и доп. ДВ бр. 43 от 7 юни 2016 г. (15 февруари 2013 г.). Извлечено от <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135837967>
- Меразчиев, В. (2007). *Съвременни теоретико-методологични проблеми на счетоводството в банките на Република България* (Дисертационен труд за придобиване на научна степен "доктор на икономическите науки" изд.). Свищов.

- Меразчиев, В., Ималова, Д., & Вечев, В. (2012). *Банково посредничество (счетоводни аспекти)*. Свищов: АИ "Ценов".
- Национален сметкоплан, Обн. ДВ, бр. 36 от 31 март 1998 г., отм. ДВ, бр. 22 от 27 февруари 2002 г. (31 март 1998 г.)
- Регламент (ЕО) № 1126/2008 на Комисията от 3 ноември 2008 година за приемане на някои международни счетоводни стандарти в съответствие с Регламент (ЕО) № 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета, ОВ L 320, 29.11.2008 г., посл. изм. и доп. с Регламент (ЕС) 2015/2441 на Комисията от 18 декември 2015 година ОВ L 336, 23.12.2015 г. (29 ноември 2008 г.)
- Указание на БНБ и МФ № 03-13009 за обслужване на сметки на бюджетни организации и бюджетни плащания (2016).
Извлечено от
http://www.bnb.bg/bnbweb/groups/public/documents/bnb_law/instructions_03-13009_bg.pdf
- Указание на МФ ДДС № 06/04.04.2008 г. относно: Редът и начинът за предоставяне и отчитане на средствата на Националния фонд от структурните фондове на Европейския съюз и от Кохезионния фонд, както и на средствата на Разплащателната агенция към ДФ Земеделие (2008). Извлечено от
<http://www.minfin.bg/document/4982:2>
- Указание на МФ ДДС № 07/04.04.2008 г. относно: Редът и начинът за предоставяне на общини на средствата на Националния фонд от структурните фондове на Европейския съюз и от Кохезионния фонд, на средствата на Разплащателната агенция към ДФ Земеделие (2008). Извлечено от
<http://www.minfin.bg/document/4983:2>
- Указание на МФ ДДС № 08/04.04.2008 г. относно: Въвеждане на нов код 7443 за извънбюджетни сметки на общини за получаване, разходване и отчитане на средства от определени европейски фондове (2008). Извлечено от
<http://www.minfin.bg/document/4984:2>
- Указание на МФ ДДС № 14/30.12.2013 г. относно: Сметкоплан на бюджетните организации (2013). Извлечено от
<http://www.minfin.bg/document/13670:1>

Стопанска академия
„Д. А. Ценов“ – Свищов

Година XXVIII, кн. 1, 2018

СЪДЪРЖАНИЕ

МЕНИДЖМЪНТ практика

ИНДЕКС НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ДЪРЖАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ

Проф. д-р Борислав Борисов 5

МЕНИДЖМЪНТ

ОСНОВНИ КОМПЕТЕНЦИИ НА ПОЛСКИТЕ ИНДУСТРИАЛНИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Доц. д-р Дариуш Новак 24

СЧЕТОВОДСТВО и одит

ПРОФЕСИОНАЛНАТА КОМПЕТЕНТНОСТ ПРИ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА СЧЕТОВОДНИ ПРИБЛИЗИТЕЛНИ ОЦЕНКИ ВЪВ ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА

Доц. д-р Валентина Станева 47

НАСОКИ ЗА ОПТИМИЗИРАНЕ СЧЕТОВОДНОТО ОТЧИТАНЕ НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА ПО СМЕТКИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ В БАНКИТЕ

Ас. д-р Ради Стефчов Димитров 60

ИНФОРМАЦИОННИ и комуникационни технологии

КАК ДА СЪЗДАДЕМ БИЗНЕС ЦЕННОСТИ С ПОМОЩТА НА ЦИФРОВИ ТЕХНОЛОГИИ И ТРАНСФОРМИРАНЕ НА ПОДХОДИТЕ КЪМ УПРАВЛЕНИЕТО?

Наталия Алтухова

Елена Василева

Виталий Емилиянов..... 78

Редколегия на сп. „Бизнес управление“

Красимир Шишманов – главен редактор, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Никола Янков – зам. главен редактор, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Иван Марчевски, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Ирена Емилова, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Любчо Варамезов, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Румен Ерусалимов, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Силвия Костова, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ - Свищов

Международна редколегия на сп. „Бизнес управление“

Александру Неделеа – Университет „Стефан Велики“, Сучава, Румъния

Дмитрий Владимирович Чистов, – ФГОБУ ВПО Финансов университет при правителството на руската федерация, Москва, Русия

Йоана Панагорец – Университет Валахия, Търговище, Румъния

Йото Йотов – Драксел университет, Филадельфия, САЩ

Махмуд Ел Батран – Университет Кайро, Кайро, Египет

Наталья Борисовна Голованова – Московски технологически университет, Москва, Русия

Татяна Викторовна Орехова – Донецки национален университет, Виница, Украйна

Тадиа Джукич — Университет в Ниш, Ниш, Сърбия

Ян Тадеуш Дуда – AGH Университет за наука и технологии, Краков, Полша

Виктор Чужиков – Киевски национален икономически университет "Вадим Гетман", Киев, Украйна

Дадено за печат на 20.03.2018 г., излязло от печат на 30.03.2018 г.,
формат 70x100/16, тираж 40

© Стопанска академия „Димитър А. Ценов“ – Свищов,
ул. „Ем. Чакъров“ 2, тел.: +359 631 66298

© Академично издателство „Ценов“, Свищов, ул. „Градево“ 24

ISSN 0861 - 6604

БИЗНЕС управление

БИЗНЕС управление 1/2018

ИЗДАНИЕ НА
СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ
„Д. А. ЦЕНОВ“ - СВИЦОВ

1/2018

КЪМ ЧИТАТЕЛИТЕ И АВТОРИТЕ НА СПИСАНИЕ „БИЗНЕС УПРАВЛЕНИЕ“

Списание „БИЗНЕС управление“ публикува изследователски статии, методологически и методически разработки и прегледи, рецензии, опит.

1. Обем:

Статии: минимум - 12 страници; максимум – 20 страници;
Прегледи, рецензии, опит: минимум – 5 страници; максимум -10 страници.

2. Делозиране на материалите:

- на хартиен носител и в електронен вид (по E-mail и/или на CD);

3. Технически характеристики:

- изпълнение Word 2003 (минимум);
- размер на страницата - A4, 29-31 реда и 60-65 знака на ред;
- разстояние между редовете 1,5 lines (At least 22 pt);
- шрифт - Times New Roman 14 pt;
- полета - Top - 2.54 cm.; Bottom - 2.54 cm; Left - 3.17 cm; Right - 3.17 cm;
- номерация на страницата - долу вдясно;
- текст под линия - размер 10 pt;
- графики и фигури - Word 2003 или Power Point.

4. Оформление:

- наименование на статията, име на автора, научна степен, научно звание - шрифт Times New Roman, 14 pt, с големи букви Bold - центрирано;
- наименование и адрес на местоработата; телефони за контакти и E-mail;
- резюме на български език в обем до 30 реда; ключови думи - от 3 до 5;
- JEL класификация на публикациите с икономически характер (<http://ideas.repec.org/j/index.html>);
- основен текст (изложение);
- таблиците, графиките и фигурите се вграждат софтуерно в текста (да позволяват езикова корекция и превод на английски). Цифрите и текстът вътре в тях се изписват с шрифт Times New Roman 12 pt;
- формулите се създават с Equation Editor;

5. Правила за цитиране под линия:

При цитиране да се спазват изискванията на **APA Style (American Psychological Association)**, поместени тук: <https://www.uni-svishtov.bg/?page=page&id=71>

Всеки автор носи отговорност за отстояваните идеи, съдържанието и техническото оформление на своя текст.

6. Контакти:

Главен редактор: тел.: (+359) 631-66-397
Зам.-главен редактор: тел.: (+359) 631-66-299
Стилов редактор: тел.: (+359) 631-66-335
E-mail: zh.tananeeva@uni-svishtov.bg ; bm@uni-svishtov.bg
Адрес: Стопанска академия „Д. А. Ценов“, ул. „Ем. Чакъров“ №2, Свищов, България